

รายงานผลการติดตามโครงการภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์
การจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม

ไตรมาสที่ 3

(ข้อมูลสะสมตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 - 30 มิถุนายน 2566)

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รายงานผลการติดตามโครงการภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์
การจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม

ไตรมาสที่ 3

(ข้อมูลสะสมตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 - 30 มิถุนายน 2566)

ศูนย์ประเมินผล

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1 สรุปผลการติดตามโครงการภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม	
1. สรุปผลการติดตามการเบิกจ่ายงบประมาณและการดำเนินงานฯ ภาพรวม	1
2. ผลการติดตามรายโครงการ	4
2.1 โครงการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	4
2.2 โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร	10
2.3 โครงการเฝ้าระวังการเผาซากพืช วัชพืช และวัสดุทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน	18
ส่วนที่ 2 Info - graphic ผลการดำเนินงานโครงการภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม	
1. Info - graphic ผลการดำเนินงานโครงการภาพรวม	27
2. Info - graphic ผลการดำเนินงานรายโครงการ	28
2.1 โครงการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	28
2.2 โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร	29
2.3 โครงการเฝ้าระวังการเผาซากพืช วัชพืช และวัสดุทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน	30
ส่วนที่ 3 รายงานผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	
1. โครงการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	32
2. โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร	33
3. โครงการเฝ้าระวังการเผาซากพืช วัชพืช และวัสดุทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน	34

ส่วนที่ 1

สรุปผลการติดตามโครงการภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์

การจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม

ไตรมาสที่ 3

(ข้อมูลสะสมตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 - 30 มิถุนายน 2566)

สรุปผลการติดตาม

โครงการภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม
ไตรมาสที่ 3 (ข้อมูลสะสมตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 - 30 มิถุนายน 2566)

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) โดยศูนย์ประเมินผล ได้ทำการติดตามความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติในยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แผนแม่บทประเด็นที่ 18 การเติบโตอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 3 โครงการ คือ (1) โครงการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ดำเนินการโดยกรมพัฒนาที่ดิน (2) โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร ดำเนินการโดยกรมส่งเสริมการเกษตร และ (3) โครงการเฝ้าระวังการเผาซากพืช วัชพืช และวัสดุทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน ดำเนินการโดยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

สำหรับการรายงานผลความก้าวหน้า เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และการติดตามในพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ศูนย์ประเมินผล ซึ่งการรายงานครั้งนี้เป็นการรายงานผลไตรมาสที่ 3 เป็นผลงานสะสมตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 - 30 มิถุนายน 2566 จากระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สรุปรายละเอียดได้ ดังนี้

1. ภาพรวม

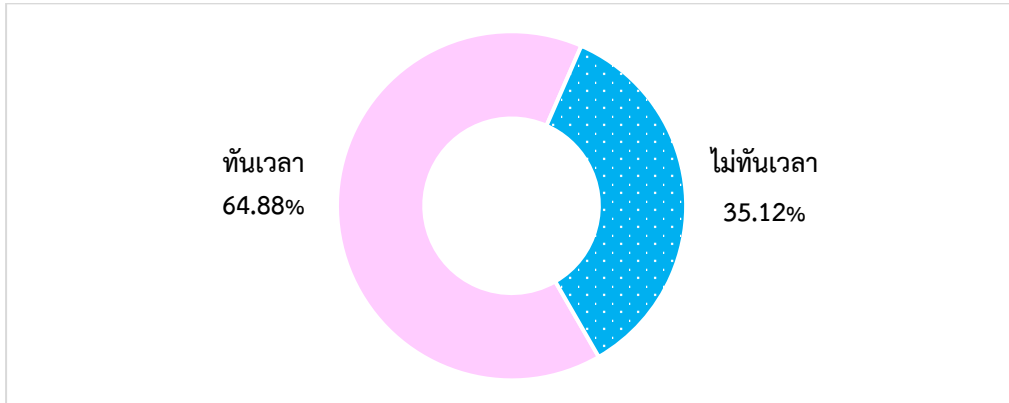
1.1 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2566 ในภาพรวมของโครงการภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม มีผลการเบิกจ่ายทั้งสิ้น 23.3512 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 69.06 ของงบประมาณที่ได้รับจัดสรร 33.8138 ล้านบาท เมื่อพิจารณาจากทั้ง 3 โครงการ พบว่า โครงการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก มีผลการเบิกจ่ายสูงสุด ร้อยละ 70.38 รองลงมา โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร ร้อยละ 70.13 และโครงการเฝ้าระวังการเผาซากพืช วัชพืช และวัสดุทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน มีผลการเบิกจ่ายน้อยที่สุด ร้อยละ 64.41 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ไตรมาสที่ 3

โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)		
	ได้รับจัดสรร	ผลการเบิกจ่าย	ร้อยละ
1. โครงการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	17.0000	11.9651	70.38
2. โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร	9.7196	6.8167	70.13
3. โครงการเฝ้าระวังการเผาซากพืช วัชพืช และวัสดุทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน	7.0942	4.5694	64.41
เฉลี่ย	33.8138	23.3512	69.06

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิ.ย. 2566

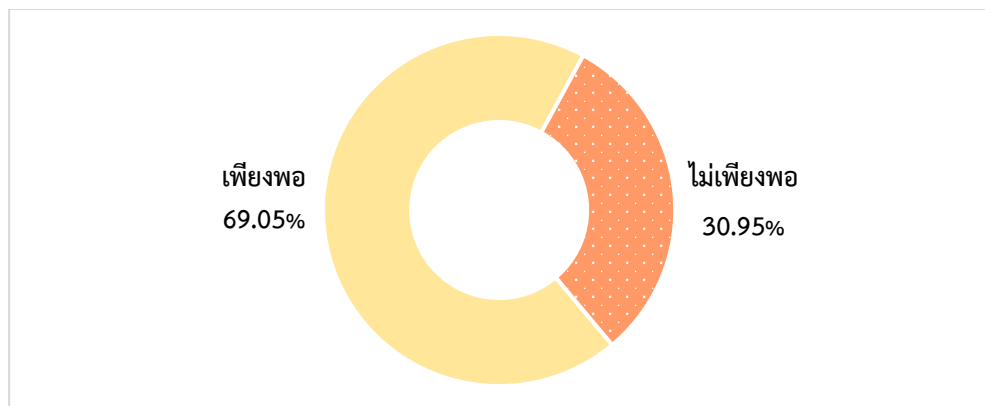
ทั้งนี้ จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินโครงการภายใต้แผนงานฯ จำนวน 11 จังหวัด จังหวัดละ 1 ราย รวม 11 ราย พบว่า เจ้าหน้าที่ร้อยละ 64.88 เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับจัดสรรทันเวลาในการดำเนินงาน และร้อยละ 35.12 เห็นว่า ไม่ทันเวลาดำเนินกิจกรรม อาทิ การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร ได้รับงบประมาณในไตรมาสที่ 2 ซึ่งเจ้าหน้าที่เห็นว่า งบประมาณควรจัดสรรตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 (ภาพที่ 1)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 1 ความทันเวลาของงบประมาณ

ความเพียงพอของงบประมาณ ร้อยละ 69.05 เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพียงพอ และร้อยละ 30.95 งบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอ เนื่องจากโครงการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก มีเกษตรกรสนใจเข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมาก ทำให้การดำเนินการไม่ทั่วถึงและโครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินโครงการในพื้นที่ เห็นว่า ความรู้บางเนื้อหาวิชาต้องจ้างผู้เชี่ยวชาญในการสอน และมีผู้ที่สนใจเรียนมากกว่าเป้าหมายที่หน่วยงานกำหนด (ภาพที่ 2)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 2 ความเพียงพอของงบประมาณ

1.2 ผลการดำเนินงาน ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2566 ในภาพรวมมีผลการดำเนินงานแล้วเสร็จ ร้อยละ 76.97 จำแนกเป็น โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร มีผลงานแล้วเสร็จสูงสุด ร้อยละ 90.62 รองลงมา โครงการเฝ้าระวังการเผาซากพืช วัชพืช และวัสดุทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน มีผลงานแล้วเสร็จร้อยละ 72.32 และโครงการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก มีผลงานแล้วเสร็จน้อยที่สุด ร้อยละ 67.96 เนื่องจากกิจกรรมผลิตปุ๋ยอินทรีย์อยู่ระหว่างการผลิตปุ๋ยหมัก (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ผลการดำเนินงานโครงการภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ไตรมาสที่ 3

หน่วย : ร้อยละ

โครงการ	ผลการดำเนินงาน
1. โครงการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	67.96
2. โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร	90.62
3. โครงการเฝ้าระวังการเผาซากพืช วัชพืช และวัสดุทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน	72.32
เฉลี่ย	76.97

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิ.ย. 2566

1.3 ความพึงพอใจ เจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ให้คะแนนความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการ ซึ่งประกอบด้วย ประเด็นการชี้แจงโครงการ การจัดสรรงบประมาณ การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการฯ ในปี 2566 พบว่า ในภาพรวมมีความพึงพอใจระดับมาก ที่ค่าคะแนน 4.03 (คะแนนเต็ม 5 คะแนน) โดยโครงการส่งเสริมการหยุดเผามีความพึงพอใจน้อยที่สุดที่ระดับปานกลาง ค่าคะแนน 2.99 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					ค่า คะแนน เฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. โครงการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	75.00	25.00	-	-	-	4.75	มากที่สุด
2. โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร	7.62	27.14	21.91	43.33	-	2.99	ปานกลาง
3. โครงการเฝ้าระวังการเผาซากพืช วัชพืช และวัสดุทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน	60.00	20.00	15.00	5.00	-	4.35	มากที่สุด
ภาพรวม	47.54	24.05	12.30	16.11	-	4.03	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

1.4 ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

1.4.1) ด้านงบประมาณ พบว่า การจัดสรรงบประมาณลงพื้นที่ยังไม่สอดคล้องกับช่วงเวลาดำเนินกิจกรรม อาทิ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การรณรงค์ส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร การส่งเสริมองค์ความรู้เกษตรกร กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ควรพิจารณาปรับแผนการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในพื้นที่

1.4.2) การส่งเสริมการไกล่เกลี่ย เพื่อการจัดการเศษวัสดุทางการเกษตร ในบางพื้นที่ เกษตรกรต้องจ้างไกล่เกลี่ยซึ่งประสบปัญหาต้นทุนในการไถเพิ่มขึ้น และผู้รับจ้างในพื้นที่ไม่เพียงพอ กรมส่งเสริมการเกษตร ควรสนับสนุนเครื่องจักรสำหรับการไกล่เกลี่ย หรือจัดหาผู้รับจ้างไกล่เกลี่ยให้เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร

1.4.3) การดำเนินโครงการ เกษตรกรในพื้นที่ต้องการให้กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง รวมถึงขยายผลเพิ่มกลุ่มเป้าหมายไปในหมู่บ้านใกล้เคียง และสนับสนุนเครื่องอัดฟางก้อน เพื่อลดการเผา และนำมาอัดฟางก้อนเพื่อจำหน่าย

1.4.4) พื้นที่เข้าร่วมโครงการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ทับซ้อนกับหน่วยงานอื่น บางจังหวัดพื้นที่จุดความร้อนอยู่ในเขตความรับผิดชอบของหน่วยงานอื่น เช่น พื้นที่กันคั้นกรมป่าไม้ ส่งผลให้ต้องปรับเปลี่ยนพื้นที่เข้าร่วมโครงการจากพื้นที่จุดความร้อนเป็นการส่งเสริมให้กับพื้นที่สนใจ ควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกพื้นที่เข้าร่วมโครงการ ในกรณีพื้นที่จุดความร้อนอยู่ในเขตรับผิดชอบหน่วยงานอื่นเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่

1.4.5) ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ พบว่า โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร มีความพึงพอใจระดับปานกลาง ที่ค่าคะแนน 2.99 ในประเด็นการรณรงค์ลดการเผาในท้องถิ่น การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เครือข่ายต้นแบบชุมชนเกษตรปลอดการเผา สื่อการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร มีความพึงพอใจระดับน้อย ที่ค่าคะแนน 2.40 เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เห็นว่า ควรดำเนินการทันทีในช่วงหลังเก็บเกี่ยวเพื่อนำเศษวัสดุทางการเกษตรมาใช้ในการฝึกปฏิบัติ และดำเนินการให้แล้วเสร็จในเดือน มกราคม – เมษายน กรมส่งเสริมการเกษตร ควรพิจารณาปรับแผนการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในพื้นที่

2. ผลการดำเนินงานโครงการภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม

2.1 โครงการส่งเสริมการไกล่เกลี่ยและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

2.1.1 สาธารณสุขของโครงการ

1) วัตถุประสงค์

1.1) เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้เกษตรกร ลด ละ เลิก การเผา และดำเนินการไกล่เกลี่ยเศษวัสดุทางการเกษตร ในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ ที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดิน คือ ข้าว ข้าวโพด และอ้อย

1.2) เพื่อการส่งเสริม และบริหารจัดการเศษวัสดุทางการเกษตรตามหลักวิชาการ นำมาผลิตปุ๋ยหมักเพื่อการปรับปรุงบำรุงดิน การอนุรักษ์ทรัพยากรดินและน้ำให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

2) เป้าหมายและพื้นที่ดำเนินการ ดำเนินการไถกลบเศษวัสดุทางการเกษตร ในพื้นที่ 9 จังหวัด ภาคเหนือ 26,842 ไร่

3) หน่วยงานรับผิดชอบ กรมพัฒนาที่ดิน

4) งบประมาณ จำนวน 17.0000 ล้านบาท

5) ระยะเวลาดำเนินโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 – 30 กันยายน 2566

2.1.2 วิธีการติดตาม

1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการภาพรวมจากกรมพัฒนาที่ดิน ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และเอกสารผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปี 2566 แผนงานยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ และสิ่งแวดล้อม

1.2) สอบถามเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย และน่าน โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ซึ่งได้รับการตอบกลับจากเจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดินเชียงราย 1 จังหวัด

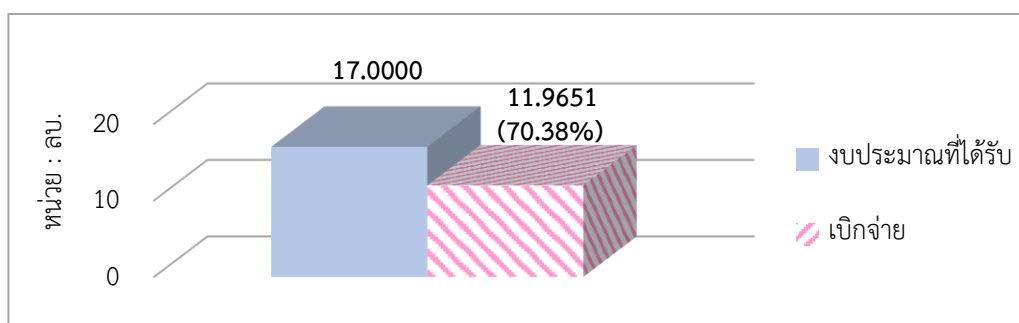
2) ช่วงเวลาของข้อมูล

2.1) ผลการดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 – 30 มิถุนายน 2566

2.2) สืบหาข้อมูลในพื้นที่โครงการ ตั้งแต่วันที่ 14 – 30 มิถุนายน 2566

2.1.3 ผลการดำเนินงาน

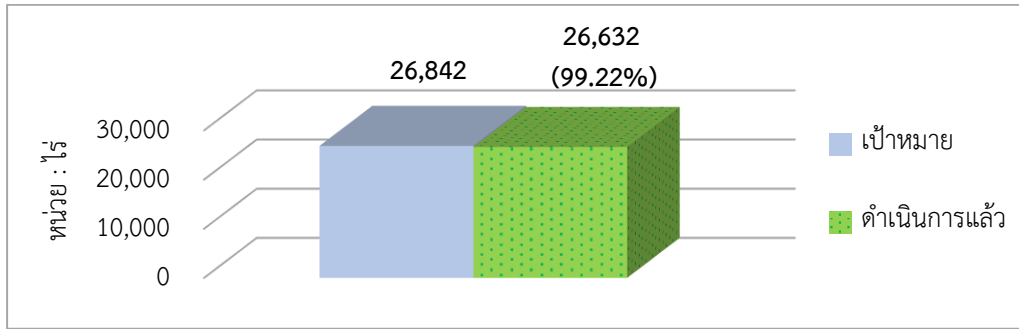
1) ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ ภาพรวมโครงการได้รับจัดสรรงบประมาณรวมทั้งสิ้น 17.0000 ล้านบาท สำหรับดำเนินกิจกรรม 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมการส่งเสริมการไถกลบเศษวัสดุทางการเกษตร และกิจกรรมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เมื่อสิ้นสุดไตรมาสที่ 3 (ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2566) มีผลการเบิกจ่ายแล้ว 11.9651 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 70.38 ของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร (ภาพที่ 3)

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิ.ย. 2566

ภาพที่ 3 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ

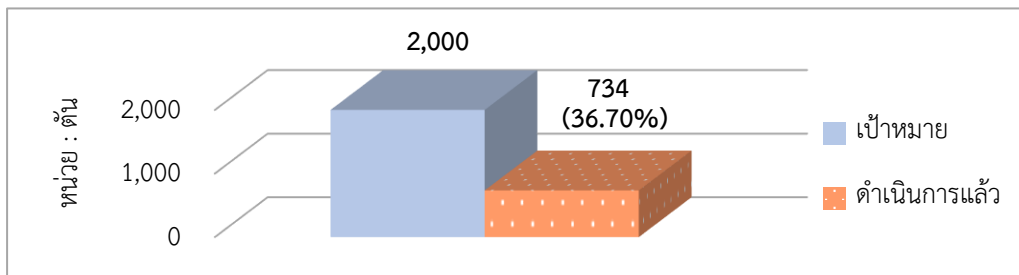
2) ส่งเสริมและกระตุ้นให้เกษตรกร ลด ละ เลิก การเผา และดำเนินการไถกลบเศษวัสดุทางการเกษตร ในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินปลูกข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และอ้อย ดำเนินการไถกลบในพื้นที่รวม 26,632 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 99.22 ของเป้าหมาย 26,842 ไร่ (ภาพที่ 4)

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิ.ย. 2566

ภาพที่ 4 ผลการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการไถกลบเศษวัสดุทางการเกษตร

3) ส่งเสริมและบริหารจัดการเศษวัสดุทางการเกษตรตามหลักวิชาการนำมาผลิตปุ๋ยหมัก เพื่อการปรับปรุงบำรุงดิน รวม 734 ตัน คิดเป็นร้อยละ 36.70 ของเป้าหมาย 2,000 ตัน ผลการดำเนินงาน ไตรมาสที่ 3 ดำเนินการตั้งกองปุ๋ยหมักแล้ว อยู่ในขั้นตอนการผลิตปุ๋ยหมัก (ภาพที่ 5)

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิ.ย. 2566

ภาพที่ 5 ผลการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์

2.1.4 ผลการติดตามในพื้นที่จังหวัดเชียงราย (ระหว่างวันที่ 14 – 30 มิถุนายน 2566)

1) ปัจจัยนำเข้า

งบประมาณ จากการสำรวจ ในพื้นที่เชียงราย เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการฯ เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับมีความทันเวลาต่อการปฏิบัติงาน และงบประมาณที่ได้รับเพียงพอต่อการดำเนินงาน

2) การดำเนินกิจกรรม

2.1) การสร้างการรับรู้ข่าวสารโครงการ ดำเนินการประชาสัมพันธ์โครงการฯ โดยสถานีพัฒนาที่ดินเชียงราย ผ่านกิจกรรมการประชุม การจัดเวทีประชุม สื่อบุคคลผ่านเจ้าหน้าที่ ผู้นำท้องถิ่น หมอдинอาสา และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Line (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ช่องทางการประชาสัมพันธ์โครงการและการรับทราบข่าวสารโครงการ

รายการ	ร้อยละ
1. กิจกรรมการประชุม/การจัดเวทีประชุม	100.00
2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Website/Facebook/ Line/วิทยุกระจายเสียง)	100.00
3. สื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือพิมพ์/วารสาร/โปสเตอร์/แผ่นพับ)	-
4. สื่อบุคคล (เจ้าหน้าที่/ผู้นำท้องถิ่น/หมอดินอาสา)	100.00

หมายเหตุ: เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา: จากการสำรวจ

2.2) การจัดกิจกรรมรณรงค์ ส่งเสริม สาธิตการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์ จากการสำรวจพบว่า สถานีพัฒนาที่ดินเชียงราย จัดงานรณรงค์ไถกลบต่อซังพืช เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2566 ณ แปลงสาธิตตำบลไม้ยา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย เกษตรกรเข้าร่วมกิจกรรม 100 ราย ได้รับถ่ายทอดความรู้เรื่อง การจัดทำแปลงสาธิตการไถกลบต่อซัง แปลงสาธิตการทำปุ๋ยอินทรีย์จากเศษวัสดุทางการเกษตร ประโยชน์จากการไถกลบต่อซัง ประโยชน์จากการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การสร้างการรับรู้ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม และการสร้างการรับรู้ผลกระทบต่อสุขภาพ

2.3) การส่งเสริมการไถกลบเศษวัสดุทางการเกษตร โดยสถานีพัฒนาที่ดิน ประกอบด้วย (1) การแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกและตรวจรับการไถกลบ (2) จัดประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการฯ เพื่อสร้างความเข้าใจแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ (3) รับสมัครและคัดเลือกเกษตรกร หรือกลุ่มเกษตรกร (4) จัดรณรงค์ ส่งเสริมและสาธิตการไถกลบในพื้นที่ (5) เก็บตัวอย่างดินและพิกัดพื้นที่ไถกลบ (6) ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและเบิกจ่ายเมื่อการไถกลบเสร็จสิ้น

ผลการสำรวจในพื้นที่ พบว่า สถานีพัฒนาที่ดินเชียงราย ดำเนินการไถกลบพื้นที่แล้ว 2,983 ไร่ ครอบคลุมเป้าหมาย มีเกษตรกรเข้าร่วมกิจกรรม รวม 609 ราย หรือเฉลี่ย 4.90 ไร่ต่อราย โดยแปลงพืชที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการไถกลบทั้งหมดเป็นแปลงนาข้าว ด้านการเก็บตัวอย่างดินก่อนและหลังการไถกลบพื้นที่ ดำเนินการแล้ว 609 จุด และเก็บพิกัดจุดไถแล้ว 609 จุด

2.4) การส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ มีขั้นตอนดำเนินงานเริ่มจาก (1) แต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกและตรวจรับปุ๋ยอินทรีย์ (2) จัดประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการฯ เพื่อสร้างความเข้าใจแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ (3) รับสมัครและคัดเลือกเกษตรกร และหรือกลุ่มเกษตรกร (4) จัดรณรงค์ ส่งเสริม และสาธิตการทำปุ๋ยอินทรีย์ (5) ตั้งกองปุ๋ยหมักจนวัสดุย่อยสลายเป็นปุ๋ยหมักโดยสมบูรณ์ ส่งมอบปุ๋ยหมัก แก่เกษตรกร หรือกลุ่มเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ (6) ดำเนินการเบิกจ่าย โดยแบ่งเป็น 2 งวด คือ งวดที่ 1 เมื่อเกษตรกรดำเนินการจัดหาวัสดุพร้อมตั้งกองปุ๋ยหมักแล้ว จึงดำเนินการเบิกจ่ายเงิน จำนวนร้อยละ 80.00 ของงบประมาณที่สนับสนุนให้แก่เกษตรกร งวดที่ 2 เมื่อวัสดุย่อยสลายเป็นปุ๋ยหมักอินทรีย์โดยสมบูรณ์ และเก็บตัวอย่างปุ๋ยหมัก จึงดำเนินการเบิกจ่ายเงินงวดสุดท้าย จำนวนร้อยละ 20.00 ของงบประมาณที่สนับสนุน

ผลการสำรวจในพื้นที่ พบว่า สถานีพัฒนาที่ดินเชียงราย มีการตั้งกองปุ๋ยหมักแล้ว โดยเกษตรกรรวมกลุ่มกันเพื่อร่วมกันทำปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ได้แก่ ฟางข้าว และซังข้าวโพด ประมาณการปุ๋ยหมักที่ผลิตได้ รวม 223 ตัน มีเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรม รวม 930 ราย ดังนี้ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์

กลุ่มเกษตรกร	จำนวนสมาชิก (ราย)	ชนิดเศษวัสดุเหลือใช้ทาง การเกษตรที่นำมาผลิตปุ๋ยหมัก	ประมาณการปุ๋ยหมัก ที่ผลิตได้ (ตัน)
1. กลุ่ม อ.แม่สาย และอ.แม่ฟ้าหลวง	67	ฟางข้าว ซังข้าวโพด	20
2. กลุ่ม อ.แม่จัน และอ.เชียงแสน	104	ฟางข้าว ซังข้าวโพด	25
3. กลุ่ม อ.เมือง และอ.เวียงชัย	126	ฟางข้าว ซังข้าวโพด	30
4. กลุ่ม อ.ดอยหลวง และอ.เวียงเชียงรุ้ง	84	ฟางข้าว ซังข้าวโพด	20
5. กลุ่ม อ.เทิง และอ.ขุนตาล	118	ฟางข้าว ซังข้าวโพด	25
6. กลุ่ม อ.ป่าแดด และอ.พญาเม็งราย	98	ฟางข้าว ซังข้าวโพด	25
7. กลุ่ม อ.เวียงแก่น และอ.เชียงของ	124	ฟางข้าว ซังข้าวโพด	20
8. กลุ่ม อ.เวียงลาว และอ.พาน	117	ฟางข้าว ซังข้าวโพด	30
9. กลุ่ม อ.แม่สรวย และอ.เวียงป่าเป้า	92	ฟางข้าว ซังข้าวโพด	28
รวม	930		223

ที่มา: จากการสำรวจ

3) ผลผลิต

3.1) **พื้นที่การเกษตรลดการเผา** ดำเนินการส่งเสริมการไถกลบเศษวัสดุทางการเกษตร สถานีพัฒนาที่ดินเชียงราย ดำเนินการครบตามเป้าหมาย 2,983 ไร่ โดยพื้นที่เกษตรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด เป็นนาข้าว (ภาพที่ 6)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 6 พื้นที่ดำเนินการส่งเสริมการไถกลบเศษวัสดุทางการเกษตร

3.2) **ปริมาณการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ลดการเผา** ดำเนินการส่งเสริมผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สถานีพัฒนาที่ดินเชียงราย มีเป้าหมายรวม 223 ตัน ดำเนินการตั้งกองปุ๋ยหมักแล้ว อยู่ในขั้นตอนการผลิตปุ๋ยหมัก มีเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรม 930 ราย

4) ผลลัพธ์เบื้องต้น จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ที่มีติดตามผลหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่าเกษตรกรมีการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ อาทิ นำความรู้ด้านการไถกลบตอซึ่งไปปรับใช้ในพื้นที่ของตน ผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษวัสดุทางการเกษตร ตระหนักถึงปัญหาการเผาในพื้นที่ เพื่อเป็นแนวทางป้องกันหมอกควันไฟ เพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุในดิน เกษตรกรรวมกลุ่ม/สร้างเครือข่ายเฝ้าระวังการเผา สถานการณ์หมอกควันในพื้นที่ ปริมาณขยะในชุมชนลดลงและคัดแยกเป็นขยะอินทรีย์เพื่อนำมาทำปุ๋ยหมักและนำไปคลุมหน้าดิน

5) ความพึงพอใจ

ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ ด้านความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการ ประกอบด้วย ประเด็นการชี้แจง ประสานงาน และการถ่ายทอดนโยบายหรือแผนปฏิบัติการฯ จากส่วนกลางสู่ระดับพื้นที่ การจัดสรรงบประมาณ การส่งเสริมการไถกลบ การส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ พบว่า ในภาพรวมมีความพึงพอใจต่อโครงการในระดับมาก ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.75 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					ค่าคะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. การชี้แจง ประสานงาน และการถ่ายทอดนโยบายหรือแผนปฏิบัติการฯ จากส่วนกลางสู่ระดับพื้นที่	-	100.00	-	-	-	4.00	มาก
2. การจัดสรรงบประมาณ	100.00	-	-	-	-	5.00	มากที่สุด
3. การส่งเสริมการไถกลบฯ	100.00	-	-	-	-	5.00	มากที่สุด
4. การส่งเสริมผลิตปุ๋ยอินทรีย์	100.00	-	-	-	-	5.00	มากที่สุด
ภาพรวม	75.00	25.00	-	-	-	4.75	มากที่สุด

ที่มา: จากการสำรวจ

6) ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ เห็นว่า การจัดสรรงบประมาณเป็นงวด ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานในพื้นที่ ส่งผลให้การดำเนินโครงการล่าช้า ควรจัดสรรงบประมาณรอบเดียวในไตรมาสที่ 1 – 2

2.2 โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร

2.2.1 สารสำคัญของโครงการ

1) วัตถุประสงค์

ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเกษตรเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตร

2) เป้าหมาย

2.1) อบรมเกษตรกร จำนวน 17,640 ราย

2.2) สร้างเครือข่ายเกษตรปลอดการเผาเพื่อสร้างกลไกในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่

2.3) การสร้างเครือข่ายเกษตรปลอดการเผาเพื่อสร้างกลไกในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตร รวม 337 เครือข่าย ในพื้นที่ 62 จังหวัด ประกอบด้วย

(1) พื้นที่ 10 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย น่าน แม่ฮ่องสอน แพร่ พะเยา ลำปาง ลำพูน ตาก และอุตรดิตถ์

(2) พื้นที่ 52 จังหวัดที่มีการเผาในภาคเกษตรสูง ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครนายก นครพนม นครราชสีมา นครสวรรค์ บุรีรัมย์ ปราจีนบุรี พิจิตร เพชรบูรณ์ ร้อยเอ็ด ลพบุรี สกลนคร อุตรธานี กำแพงเพชร พระนครศรีอยุธยา พิษณุโลก มหาสารคาม ยโสธร ศรีสะเกษ สุโขทัย สุพรรณบุรี สุรินทร์ อุบลราชธานี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ชัยนาท ราชบุรี เลย สระแก้ว สระบุรี หนองบัวลำภู อ่างทอง อ่างทอง อำนาจเจริญ อุทัยธานี จันทบุรี บึงกาฬ ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี มุกดาหาร หนองคาย อ่างทอง กรุงเทพมหานคร นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรสาคร สมุทรปราการ สิงห์บุรี ระยอง และตราด

3) หน่วยงานรับผิดชอบ กรมส่งเสริมการเกษตร

4) งบประมาณ จำนวน 9.7196 ล้านบาท

5) ระยะเวลาดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 - 30 กันยายน 2566

2.2.2 วิธีการติดตาม

1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการภาพรวมจากกรมส่งเสริมการเกษตร ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และเอกสารผลการปฏิบัติงาน และผลการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 แผนงานยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ และสิ่งแวดล้อม

1.2) สอบถามเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 6 จังหวัด จังหวัดละ 1 ราย รวมทั้งสิ้น 6 ราย ในพื้นที่จังหวัดพะเยา ลำปาง สระบุรี ฉะเชิงเทรา ขอนแก่น และเพชรบุรี โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

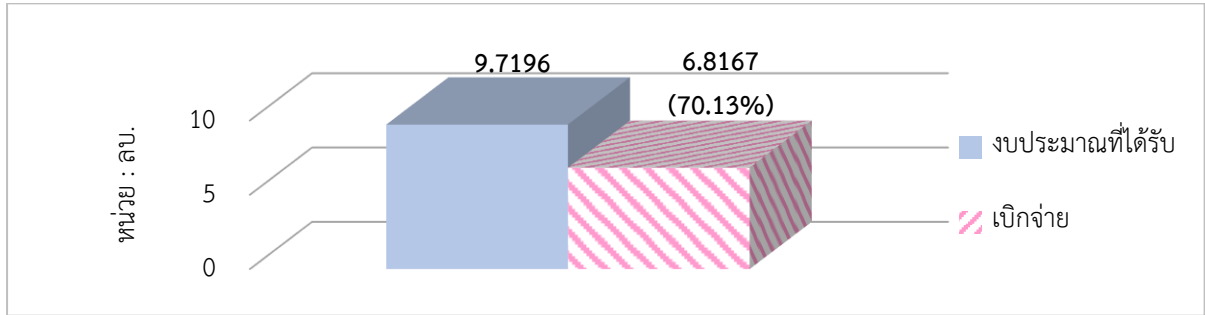
2) ช่วงเวลาของข้อมูล

2.1) ผลการดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 - วันที่ 30 มิถุนายน 2566

2.2) สัมภาษณ์ข้อมูลในพื้นที่โครงการ ตั้งแต่วันที่ 14 - 30 มิถุนายน 2566

2.2.3 ผลการดำเนินงาน

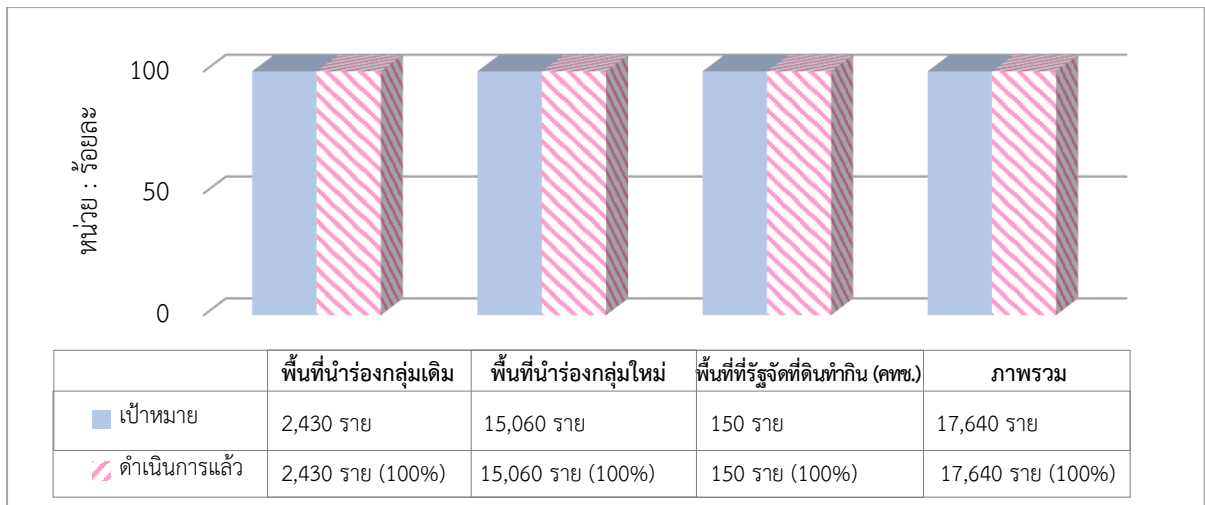
1) ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ กรมส่งเสริมการเกษตรได้รับจัดสรรงบประมาณรวมทั้งสิ้น 9.7196 ล้านบาท สำหรับดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเกษตรกรเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่เกษตร เมื่อสิ้นสุดไตรมาสที่ 3 (ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2566) มีผลการเบิกจ่ายแล้ว 6.8167 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 70.13 ของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร (ภาพที่ 7)

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิ.ย. 2566

ภาพที่ 7 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ

2) การถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกร ดำเนินการครบตามเป้าหมาย ใน 3 พื้นที่ คือ พื้นที่นำร่องกลุ่มเดิม พื้นที่นำร่องกลุ่มใหม่ และพื้นที่ที่รัฐจัดที่ดินทำกิน (คทข.) รวม 17,640 ราย (ภาพที่ 8)

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิ.ย. 2566

ภาพที่ 8 การถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกร

3) การสาธิตเทคโนโลยีการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เป็นการจัดกิจกรรมนำร่องสาธิตฯ โดยพิจารณาใช้วิทยาศาสตร์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการจัดการเศษวัสดุทางการเกษตรทดแทนการเผาที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ เช่น กิจกรรมไกลบดอซังฟางข้าว หรือเศษซากพืช กิจกรรมอัดก้อนอซังฟางข้าว ใบอ้อย หรือเศษซากพืช กิจกรรมทำปุ๋ยจากเศษวัสดุทางการเกษตร กิจกรรมส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเพื่อแก้ปัญหการเผาอย่างยั่งยืน กิจกรรมสาธิตเทคโนโลยีการจัดการเศษวัสดุทางการเกษตรทดแทนการเผา

กิจกรรมรวบรวมเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรส่งโรงไฟฟ้าชีวมวล กิจกรรมการเพาะเห็ด กิจกรรมผลิตเฟอร์นิเจอร์ กระถางต้นไม้ และกิจกรรมการเลี้ยงแมลงที่มีประโยชน์ต่อการผลิต ระบบนิเวศ และแมลงเศรษฐกิจ มีผลดำเนินการแล้วเสร็จ 52 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 81.25 ของเป้าหมาย 64 แห่ง

4) การจัดงานรณรงค์ลดการเผาในท้องถิ่น มีผลดำเนินการแล้วเสร็จ 5 แห่ง ครบตามเป้าหมาย ดำเนินการโดยสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1 2 3 4 และ 6 (จังหวัดชัยนาท ราชบุรี ระยอง ขอนแก่น และเชียงใหม่) (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 สถานที่จัดงานรณรงค์

ครั้งที่	วันที่	สถานที่จัดงานรณรงค์	หน่วยงานรับผิดชอบ
1	6 กุมภาพันธ์ 2566	แปลงเกษตรกร หมู่ที่ 3 ตำบลหนองชุมพล อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี	สลก. ที่ 2 จังหวัดราชบุรี
2	6 กุมภาพันธ์ 2566	บ้านยางโยภาพ ตำบลยางโยภาพ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี	สลก. ที่ 4 จังหวัดขอนแก่น
3	3 มีนาคม 2566	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ้านบึง จังหวัดชลบุรี	สลก. ที่ 3 จังหวัดระยอง
4	7 มีนาคม 2566	ลานตากข้าววิสาหกิจชุมชนโรงสีข้าวชุมชนบ้านคลอง หมู่ 4 ต.มหาโพธิ์ อ.สระโบสถ์ จ.ลพบุรี	สลก. ที่ 1 จังหวัดชัยนาท
5	23 มีนาคม 2566	ตำบลธารทหาร อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์	สลก. ที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่

ที่มา: จากกรมส่งเสริมการเกษตร

5) การส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายเกษตรกรปลอดการเผา โดยคัดเลือกเกษตรกรจากการถ่ายทอดความรู้เข้ามาจัดเวทีชุมชน ผู้แทนหรือคณะทำงานเกษตรกรเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตรนาร่อง มีผลดำเนินการแล้วเสร็จ 4,736 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.84 ของเป้าหมาย 10,110 ราย

2.2.4 ผลการติดตามในพื้นที่ (ระหว่างวันที่ 14 – 30 มิถุนายน 2566)

1) ปัจจัยนำเข้า

1.1) **งบประมาณ** จากการสำรวจในพื้นที่ทั้ง 6 จังหวัด เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการฯ ในพื้นที่ ร้อยละ 100.00 เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับมีผลการเบิกจ่ายเป็นไปตามแผน ส่วนความทันเวลาของการจัดสรร งบประมาณ ร้อยละ 57.14 เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับมีความทันเวลาต่อการปฏิบัติงาน ร้อยละ 42.86 เห็นว่า ไม่ทันเวลาต่อการปฏิบัติงาน เนื่องจากงบประมาณไม่สอดคล้องตามช่วงเวลาที่ยังดำเนินกิจกรรม

ด้านความเพียงพอของงบประมาณ พบว่า เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการในพื้นที่ ร้อยละ 50.00 เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับเพียงพอต่อการดำเนินงาน และร้อยละ 50.00 เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับ ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน เนื่องจากการประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ยังไม่ทั่วถึงและไม่ต่อเนื่อง (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 ความทันเวลา และความเพียงพอของงบประมาณ

รายการ	ร้อยละ
1. ความทันเวลาของงบประมาณ	
1.1 ทันเวลา	57.14
1.2 ไม่ทันเวลา	42.86
2. ความเพียงพอของงบประมาณ	
2.1 เพียงพอ	50.00
2.2 ไม่เพียงพอ	50.00

ที่มา: จากการสำรวจ

1.2) องค์กรความรู้ จากการสำรวจ พบว่า เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการในพื้นที่ ร้อยละ 100.00 มีการอบรมถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรครบทั้ง 3 หลักสูตร ได้แก่ อบรมความรู้พื้นฐานด้านการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร ผลกระทบที่เกิดจากการเผาในพื้นที่การเกษตร และทางเลือกและสาธิตการใช้เทคโนโลยีการเกษตรทดแทนการเผาแก่เกษตรกรเป้าหมาย เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและจิตสำนึกของเกษตรกรให้ยอมรับการทำการเกษตรแบบปลอดการเผา ซึ่งทางเลือกที่ส่งเสริมและสาธิตการใช้เทคโนโลยีในพื้นที่ทั้ง 6 จังหวัด ร้อยละ 100.00 เป็นเรื่องการไถกลบตอซัง ร้อยละ 83.33 เป็นการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากฟางข้าว และอัดก้อนตอซังฟางข้าวเพื่อเก็บไว้ใช้ประโยชน์และจำหน่ายในสัดส่วนที่เท่ากัน นอกนั้นเป็นเรื่องการหมักอาหารสัตว์ การเพาะเห็ด หมักอาหารปลา ถ่านไบโอชาร์ การรวบรวมเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรส่งโรงไฟฟ้าชีวมวล การหมักดิน การบำบัดทำถ่านอัดแท่ง เป็นต้น (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 ทางเลือกและสาธิตการใช้เทคโนโลยีการเกษตรทดแทนการเผา

รายการ	ร้อยละ
1. การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากฟางข้าว	83.33
2. การหมักอาหารสัตว์	66.67
3. การอัดก้อนตอซังฟางข้าวเพื่อเก็บไว้ใช้ประโยชน์และจำหน่าย	83.33
4. การเพาะเห็ด	66.67
5. การหมักอาหารปลา	33.33
6. การหมักดิน	16.67
7. การผลิตถ่านไบโอชาร์	33.33
8. การบำบัดทำถ่านอัดแท่ง	16.67
9. การไถกลบตอซัง	100.00
10. การรวบรวมเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรส่งโรงไฟฟ้าชีวมวล	33.33

หมายเหตุ: เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา: จากการสำรวจ

2) การดำเนินกิจกรรม

2.1) การสร้างการรับรู้ข่าวสารโครงการ ดำเนินการประชาสัมพันธ์โครงการฯของเจ้าหน้าที่ โดยสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ร่วมกับสำนักงานเกษตรจังหวัด ร้อยละ 100.00 ผ่านสื่อกิจกรรม การประชุม/การจัดเวทีชุมชน ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Website/Facebook/Line/วิทยุกระจายเสียง) และสื่อ บุคคล (เจ้าหน้าที่ /ผู้นำท้องถิ่น/หมอดินอาสา) ในสัดส่วนเท่ากัน รองลงมาร้อยละ 50.00 สื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือพิมพ์/วารสาร/โปสเตอร์/แผ่นพับ) (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 ช่องทางการประชาสัมพันธ์โครงการ

ช่องทางการประชาสัมพันธ์	ร้อยละ
1. กิจกรรมการประชุม/การจัดเวทีประชุม	100.00
2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Website/Facebook/Line/วิทยุกระจายเสียง)	100.00
3. สื่อบุคคล (เจ้าหน้าที่/ผู้นำท้องถิ่น/หมอดินอาสา)	100.00
4. สื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือพิมพ์/วารสาร/โปสเตอร์/แผ่นพับ)	50.00

หมายเหตุ: เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา: จากการสำรวจ

2.2) การส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร เพื่อขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาการเผา ในพื้นที่การเกษตร โดยใช้กลไกของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หรือ ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) หรือกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ส่งเสริมการทำเกษตรแปลงใหญ่ หรือเกษตรกร Young Smart Farmer หรือเกษตรกร Smart farmer หรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน หรือเกษตรกรที่สนใจ เข้าร่วมโครงการ โดยให้มองเป็นเชิงพื้นที่ อำเภอ ตำบล ในการดำเนินการ มีวิธีการ ดังนี้

2.2.1) การวิเคราะห์ปัญหาโดยใช้ข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อคัดเลือกพื้นที่ และบุคคลเป้าหมายโครงการ ผลการสำรวจในพื้นที่ทั้ง 6 จังหวัด พบว่า ร้อยละ 100.00 ดำเนินการแล้ว

2.2.2) การถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้สามารถเป็นวิทยากร ด้านทำการเกษตรปลอดการเผา ส่งเสริมให้มีการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรทดแทนการเผาทำลาย ปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตจากเดิม มุ่งสู่การทำเกษตรปลอดการเผาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การถ่ายทอดความรู้ และพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้สามารถเป็นวิทยากรด้านทำการเกษตรปลอดการเผา ดำเนินการครบตามเป้าหมาย

2.2.3) การบริหารจัดการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เพื่อทดแทนการเผา โดยจัดกิจกรรมนำร่องสาธิตเทคโนโลยีการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรทดแทนการเผา หรือส่งเสริม การปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเพื่อแก้ปัญหการเผาอย่างยั่งยืน หรือจัดทำแปลงสาธิตการบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ ทางการเกษตร เพื่อทดแทนการเผาที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ โดยจัดในพื้นที่ของเกษตรกร จากการสำรวจ ในพื้นที่ทั้ง 6 จังหวัด เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการฯ ในพื้นที่ ร้อยละ 100.00 ดำเนินการแล้ว โดยกิจกรรมที่สาธิต ร้อยละ 83.33 เป็นการโลกบดอซังฟางข้าว ร้อยละ 50.00 การเพาะเห็ด นอกนั้นเป็นการอัดก้อนอซังฟางข้าว ใบอ้อย หรือเศษซากพืช และการสาธิตเทคโนโลยีการจัดการเศษวัสดุการเกษตรทดแทนการเผา การส่งเสริม

การปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเพื่อแก้ปัญหาการเผาอย่างยั่งยืน การผลิตเฟอร์นิเจอร์ กระจกต้นไม้ และการทำปุ๋ยจากเศษวัสดุทางการเกษตร (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 กิจกรรมการสาธิตทดแทนการเผาเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

กิจกรรม	ร้อยละ
1. การไถกลบตอซังฟางข้าว หรือซากพืช	83.33
2. การเพาะเห็ด	50.00
3. การอัดก้อนตอซังฟางข้าว ใบอ้อย หรือเศษซากพืช	16.67
4. การสาธิตเทคโนโลยีการจัดการเศษวัสดุทางการเกษตรทดแทนการเผา	16.67
5. การส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเพื่อแก้ปัญหาการเผาอย่างยั่งยืน	16.67
6. การผลิตเฟอร์นิเจอร์ กระจกต้นไม้	16.67
7. การทำปุ๋ยจากเศษวัสดุทางการเกษตร	16.67

หมายเหตุ: เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา: จากการสำรวจ

2.3) ติดตาม สนับสนุน สำรวจ นิเทศ แนะนำ ประเมินผลการดำเนินงาน และสรุปรายงาน

จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 100.00 ดำเนินการติดตามผลจากการอบรมเกษตรกรแล้ว เฉลี่ย 8 ครั้ง พบว่า เกษตรกรที่ผ่านการอบรมทราบถึงผลกระทบจากการเผา และได้แนวทางในการบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรทดแทนการเผา นำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในพื้นที่ได้อย่างถูกต้อง เช่น การไถกลบทดแทนการเผา ทำปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ใช้คลุมดินอัดฟางก้อนจำหน่าย นำฟางข้าวเป็นอาหารสัตว์ และจากการเช็คจุดความร้อนในพื้นที่การเกษตร พบว่า เกิดในพื้นที่นาข้าวมากที่สุด รองลงมาในพื้นที่ปลูกข้าวโพดและพืชหมุนเวียน ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้ลงพื้นที่ทำความเข้าใจและให้คำแนะนำแก่เกษตรกรแล้ว

3) ผลลัพธ์เบื้องต้น จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ที่มีการติดตามผลหลังเข้าร่วมโครงการ ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ พบว่า เกษตรกรมีการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 100.00 โดยความรู้ที่เกษตรกรนำไปใช้ ร้อยละ 83.33 การส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร และทางเลือกและสาธิตการใช้เทคโนโลยีการเกษตรทดแทนการเผาในสัดส่วนที่เท่ากัน รองลงมา ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเผาในพื้นที่การเกษตร โดยทางเลือกและสาธิตการใช้เทคโนโลยีการเกษตรทดแทนการเผาที่นำไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 100.00 เรื่องการไถกลบตอซัง รองลงมา ร้อยละ 80.00 เรื่องการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และอัดก้อนเก็บหรือขายในสัดส่วนที่เท่ากัน และร้อยละ 60.00 เรื่องการเพาะเห็ด นอกนั้นเป็นเรื่องการหมักอาหารสัตว์ การหมักอาหารปลา การหมักดิน เป็นต้น (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2566

รายการ	ร้อยละ
1. ไม่ได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์	-
2. มีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	100.00
ความรู้ที่นำไปใช้ ^{1/}	
- การผลิตปุ๋ยอินทรีย์	80.00
- การหมักอาหารสัตว์	40.00
- การหมักก้อนเก็บหรือขาย	80.00
- การเพาะเห็ด	60.00
- การหมักอาหารปลา	40.00
- การห่มดิน	40.00
- การผลิตถ่านไบโอชาร์	20.00
- การบดทำถ่าน	20.00
- การไถกลบตอซังฟางข้าว	100.00
- การรวบรวมเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรส่งโรงไฟฟ้าชีวมวล	20.00
- การผลิตกระถางผสมปูน	20.00

หมายเหตุ: ^{1/}เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา: จากการสำรวจ

ผลที่เกิดจากการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ พบว่า ร้อยละ 66.67 เกษตรกรมีความรู้เพิ่มขึ้น (เฉลี่ยร้อยละ 75.00) รองลงมา ร้อยละ 16.67 พื้นที่เผาลดลง ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และโครงสร้างดินดีขึ้น หลังปรับปรุงบำรุงดินในสัดส่วนที่เท่ากัน (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 ผลที่เกิดจากการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2566

รายการ	ร้อยละ
1. เกษตรกรมีความรู้เพิ่มขึ้น	66.67
2. พื้นที่เผาลดลง	16.67
3. ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	16.67
4. โครงสร้างดินดีขึ้นหลังปรับปรุงบำรุงดิน	16.67

หมายเหตุ: ^{1/}เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา: จากการสำรวจ

5) ความพึงพอใจ

ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ ด้านความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการ ประกอบด้วย ประเด็นการชี้แจง ประสานงาน และการถ่ายทอดนโยบายหรือแผนปฏิบัติการฯ จากส่วนกลางสู่ระดับพื้นที่ การจัดสรรงบประมาณ การถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้สามารถเป็นวิทยากรด้านการทำการเกษตร สาธิตทดแทนการเผาเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร การรณรงค์ลดการเผาในท้องถิ่น การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เครือข่ายต้นแบบชุมชนเกษตรปลอดการเผา หรือสื่อการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร การส่งเสริมการรวมกลุ่ม การสร้างเครือข่ายเกษตรปลอดการเผา และการติดตาม สนับสนุนสำรวจ นิเทศ แนะนำ ประเมินการดำเนินงาน และสรุปรายงาน พบว่า ในภาพรวมมีความพึงพอใจต่อโครงการ

ในระดับปานกลาง ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.99 โดยการรณรงค์ลดการเผาในท้องถิ่น การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เครือข่ายต้นแบบชุมชนเกษตรปลอดการเผา หรือสื่อการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร มีความพึงพอใจระดับน้อย ที่ค่าคะแนน 2.40 เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณลงพื้นที่ยังไม่สอดคล้องกับช่วงเวลาดำเนินกิจกรรม การรณรงค์ส่งเสริมควรดำเนินการในช่วงหลังเก็บเกี่ยวโดยทันทีเพื่อนำวัสดุมาใช้ในการฝึกปฏิบัติ (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. การชี้แจง ประสานงาน และการถ่ายทอดนโยบายหรือแผนปฏิบัติการฯ จากส่วนกลางสู่ระดับพื้นที่	-	50.00	16.67	33.33	-	3.17	ปานกลาง
2. การจัดสรรงบประมาณ	-	16.67	33.33	50.00	-	2.67	ปานกลาง
3. การถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้สามารถเป็นวิทยากรด้านการทำการเกษตร	20.00	20.00	20.00	40.00	-	3.20	ปานกลาง
4. สาธิตทดแทนการเผาเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร	-	33.33	33.33	33.33	-	3.00	ปานกลาง
5. การรณรงค์ลดการเผาในท้องถิ่น การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เครือข่ายต้นแบบชุมชนเกษตรปลอดการเผา หรือสื่อการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร	-	20.00	-	80.00	-	2.40	น้อย
6. การส่งเสริมการรวมกลุ่ม การสร้างเครือข่ายเกษตรปลอดการเผา	16.67	33.33	16.67	33.33	-	3.33	ปานกลาง
7. การติดตาม สนับสนุน สสำรวจ นิเทศ แนะนำ ประเมินการดำเนินงาน และสรุปรายงาน	16.67	16.67	33.33	33.33	-	3.17	ปานกลาง
ภาพรวม	7.62	27.14	21.91	43.33	-	2.99	ปานกลาง

ที่มา: จากการสำรวจ

6) ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

6.1) ด้านงบประมาณ พบว่า การจัดสรรงบประมาณลงพื้นที่ไม่สอดคล้องกับช่วงเวลาดำเนินกิจกรรม อาทิ การรณรงค์ส่งเสริมควรดำเนินการในช่วงหลังเก็บเกี่ยวโดยทันทีเพื่อนำวัสดุมาใช้ในการฝึกปฏิบัติ การถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกรควรดำเนินการให้แล้วเสร็จในช่วงเดือนมกราคม – เมษายน

6.2) การส่งเสริมการไกล่เกลี่ย เพื่อการจัดการเศษวัสดุทางการเกษตร ในบางพื้นที่เกษตรกรต้องจ้างไกล่เกลี่ย ซึ่งประสบปัญหาต้นทุนในการไถเพิ่มขึ้น และผู้รับจ้างในพื้นที่ไม่เพียงพอ ควรสนับสนุนเครื่องจักรสำหรับการไกล่เกลี่ย หรือจัดหาผู้รับจ้างไกล่เกลี่ยให้เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร

6.3) การดำเนินโครงการ เกษตรกรในพื้นที่ที่ต้องการให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมถึงขยายผล เพิ่มกลุ่มเป้าหมายไปในหมู่บ้านใกล้เคียง และสนับสนุนเครื่องอัดฟางก้อน เพื่อลดการเผาและนำมาอัดฟางก้อน เพื่อจำหน่าย

2.3 โครงการเฝ้าระวังการเผาซากพืช วัชพืช และวัสดุทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน

2.3.1 สาระสำคัญของโครงการ

1) วัตถุประสงค์

1.1) เพื่อประชาสัมพันธ์ รมรงค์ ให้ความรู้ ความเข้าใจในผลกระทบของการเผาทำลายพื้นที่ เกษตรกรรมในเขตปฏิรูปที่ดิน

1.2) เพื่อลดพื้นที่เผาไหม้และจุดความร้อน (Hotspot) ในเขตปฏิรูปที่ดิน

1.3) เพื่อบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรให้มีมูลค่าเพิ่มและเกิดประโยชน์สูงสุด

2) เป้าหมาย

เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้และมีเครือข่ายปลอดการเผา 1,000 ราย พื้นที่ในเขต ปฏิรูปที่ดิน จำนวน 44 จังหวัด ประกอบด้วย

- ภาคเหนือ 15 จังหวัด ได้แก่ กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก นครสวรรค์ น่าน พะเยา พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แพร่ ลำปาง สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี

- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 18 จังหวัด ได้แก่ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บุรีรัมย์ บึงกาฬ มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย หนองบัวลำภู อุตรธานี และอุบลราชธานี

- ภาคกลาง 8 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี นครนายก ราชบุรี ลพบุรี สระแก้ว และสุพรรณบุรี

- ภาคใต้ 3 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ ชุมพร และสุราษฎร์ธานี

3) ระยะเวลาดำเนินการ ปีงบประมาณ 2566

4) หน่วยงานรับผิดชอบ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

5) งบประมาณ จำนวน 7.0942 ล้านบาท

2.3.2 วิธีการติดตาม

1) การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการภาพรวมจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม ผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และเอกสารผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปี 2566 แผนงานยุทธศาสตร์การจัดการ มลพิษและสิ่งแวดล้อม

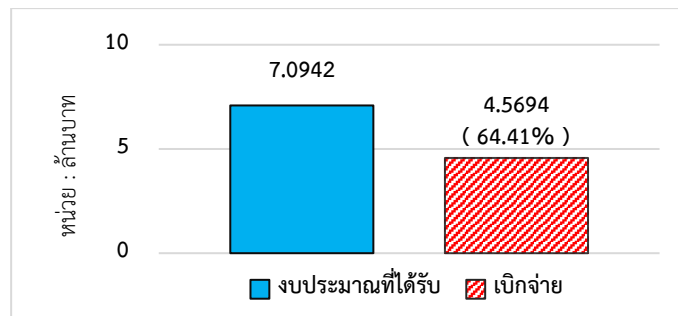
1.2) สอบถามเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 4 จังหวัด จังหวัดละ 1 ราย รวมทั้งสิ้น 4 ราย ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เพชรบูรณ์ นครพนม และกระบี่

2) ช่วงเวลาของข้อมูล

- 2.1) ผลการดำเนินงานโครงการตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 – 30 มิถุนายน 2566
- 2.2) สํารวจข้อมูลในพื้นที่โครงการ ตั้งแต่วันที่ 14 – 30 มิถุนายน 2566

2.3.3 ผลการดำเนินงาน

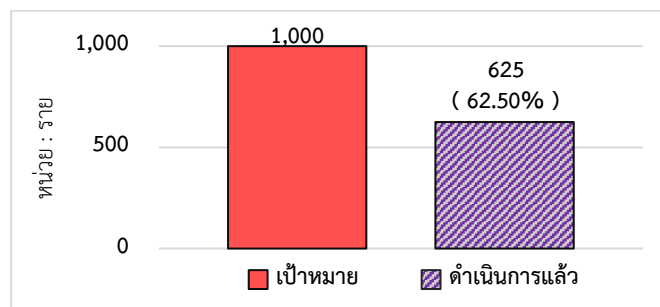
1) **ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ** ภาพรวมโครงการได้รับจัดสรรงบประมาณรวมทั้งสิ้น 7.0942 ล้านบาท สำหรับดำเนินกิจกรรม 2 กิจกรรม คือ หลักสูตรเฝ้าระวังการเผาไหม้ในเขตปฏิรูปที่ดิน และหลักสูตรการบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เมื่อสิ้นสุดไตรมาสที่ 3 (ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2566) มีผลการเบิกจ่ายแล้ว 4.5694 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 64.41 ของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร (ภาพที่ 9)

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิ.ย. 2566

ภาพที่ 9 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ

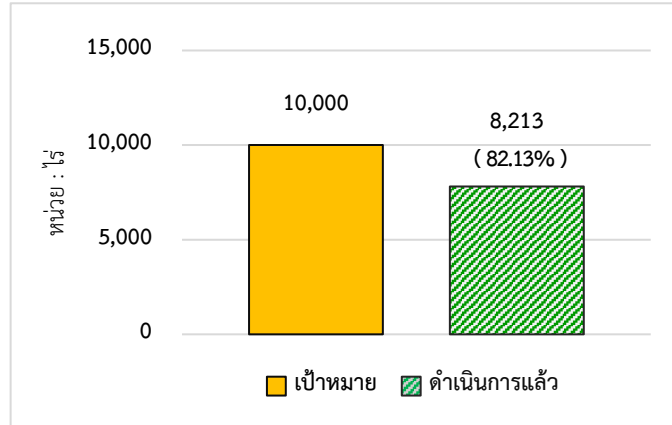
2) **การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเกษตรกรด้านองค์ความรู้ (อบรมเกษตรกรรายเดิม)** ประกอบด้วย 2 หลักสูตรดังนี้ หลักสูตรที่ 1 แนวทางการเฝ้าระวังการเผาไหม้ในเขตปฏิรูปที่ดิน ดำเนินการแล้ว 990 ราย หลักสูตรที่ 2 การบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า ดำเนินการแล้ว 625 ราย โดยมีเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านองค์ความรู้ครบทั้ง 2 หลักสูตรแล้ว 625 ราย คิดเป็นร้อยละ 62.50 ของเป้าหมาย 1,000 ราย (ภาพที่ 10)

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิ.ย. 2566

ภาพที่ 10 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเกษตรกรด้านองค์ความรู้

3) พื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมและเฝ้าระวังให้มีการลดการเผา ในภาพรวมสามารถดำเนินการส่งเสริมเฝ้าระวังฯ ในพื้นที่ 44 จังหวัด ดำเนินการแล้ว 8,213 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 82.13 ของเป้าหมายรวม 10,000 ไร่ (ภาพที่ 11)

ที่มา: จากการรายงานของหน่วยงานผ่านระบบประเมินผลและติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิ.ย. 2566

ภาพที่ 11 พื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมและเฝ้าระวังให้มีการลดการเผา

2.3.4 ผลการติดตามในพื้นที่

1) ปัจจัยนำเข้า

1.1) งบประมาณ จากการสำรวจเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการฯ ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เพชรบูรณ์ นครพนม และกระบี่ เจ้าหน้าที่ร้อยละ 75.00 เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับมีความทันเวลาต่อการปฏิบัติงาน ส่วนที่เหลือร้อยละ 25.00 เห็นว่างบประมาณที่ได้รับไม่ทันเวลาต่อการปฏิบัติงาน เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณมีความล่าช้า ซึ่งควรจัดสรรงบประมาณในเดือนกุมภาพันธ์

ด้านความเพียงพอของงบประมาณ จากการสำรวจพบว่า เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการฯ ร้อยละ 100.00 เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับเพียงพอต่อการดำเนินงาน (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 ความทันเวลา และความเพียงพอของงบประมาณที่จัดสรร

รายการ	ร้อยละ
1. ความทันเวลา	
1.1 ทันเวลา	75.00
1.2 ไม่ทันเวลา	25.00
2. ความเพียงพอ	
2.1 เพียงพอ	100.00
2.2 ไม่เพียงพอ	-

ที่มา: จากการสำรวจ

1.2) บุคลากร สำหรับการดำเนินงานโครงการ เจ้าหน้าที่ทั้ง 4 จังหวัด เห็นว่า บุคลากรมีความเพียงพอในการปฏิบัติงาน โดยแต่ละจังหวัด มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน เฉลี่ย 2 ราย/จังหวัด

2) การดำเนินกิจกรรม

2.1) การสร้างการรับรู้ข่าวสารโครงการ เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ดำเนินการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ผ่านการประชุม/การจัดเวทีชุมชน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อบุคคล ร้อยละ 75.00 และอื่น ๆ (จัดฝึกอบรมร่วมกับโครงการอื่น ๆ เช่น โครงการจังหวัดเคลื่อนที่ฯ) ร้อยละ 25.00 (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 การสร้างการรับรู้ข่าวสารโครงการ

ช่องทางการประชาสัมพันธ์	ร้อยละ
1. กิจกรรมการประชุม/การจัดเวทีชุมชน	75.00
2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Website/Facebook/Line/วิทยุกระจายเสียง)	75.00
3. สื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือพิมพ์/วารสาร/โปสเตอร์/แผ่นพับ)	75.00
4. สื่อบุคคล (เจ้าหน้าที่/ผู้นำท้องถิ่น)	75.00
5. อื่น ๆ	25.00

ที่มา: จากการสำรวจ

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2.2) การคัดเลือกพื้นที่ดำเนินการ จากการสำรวจเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการฯ ในพื้นที่ร้อยละ 25.00 มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการเข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 75.00 ไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรที่สนใจเข้าร่วมโครงการ และเป็นเกษตรกรที่มีพื้นที่อยู่ในพื้นที่จุดความร้อน (Hotspot) (ตารางที่ 3)

2.3) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเกษตรกรด้านองค์ความรู้ ประกอบด้วย 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรที่ 1 หลักสูตรเฝ้าระวังการเผาไหม้ในเขตปฏิรูปที่ดิน ประกอบด้วย (1) การวิเคราะห์ชุมชน (2) การบริหารจัดการไฟฟ้าแบบพึ่งพาตนเอง (3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลดพื้นที่เผาไหม้และจุดความร้อน (Hotspot) (4) สาธิตการฝึกปฏิบัติในการควบคุมไฟฟ้า (5) สุขอนามัยของเกษตรกรจากปัญหาการเผาซากพืช วัชพืช และ หลักสูตรที่ 2 หลักสูตรการบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า ประกอบด้วย (1) ไถกลบตอซัง (2) การอัดก้อนตอซังฟางข้าว ใบอ้อย หรือเศษซากพืช (3) การทำปุ๋ยจากเศษวัสดุทางการเกษตร (4) การเพาะเห็ด (5) การปรับเปลี่ยนการปลูกพืช (6) การผลิตถ่าน/ถ่านอัดแท่ง (7) การผลิตเฟอร์นิเจอร์ กระดาษต้นไม้ (8) การเลี้ยงแมลงที่มีประโยชน์ต่อการผลิตและระบบนิเวศ และแมลงเศรษฐกิจ

จากการสำรวจ พบว่า มีการดำเนินการถ่ายทอดความรู้ในหลักสูตรที่ 1 ครบทุกจังหวัดแล้ว หลักสูตรที่ 2 ดำเนินการแล้ว ร้อยละ 75.00 ส่วนที่เหลือร้อยละ 25.00 มีแผนจะดำเนินการในเดือนกรกฎาคมต่อไป

การถ่ายทอดความรู้ในหลักสูตรที่ 1 หลักสูตรเฝ้าระวังการเผาไหม้ในเขตปฏิรูปที่ดิน ร้อยละ 50.00 ดำเนินการโดยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ส่วนที่เหลือร้อยละ 50.00 มีหน่วยงานบูรณาการร่วม ระยะเวลาในการจัดอบรม 2 วัน หลักสูตรที่ 2 หลักสูตรการบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้

ทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า ร้อยละ 100.00 ดำเนินการโดยมีหน่วยงานบูรณาการร่วม ได้แก่ สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 1/สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่/สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่/สำนักงานพลังงานเชียงใหม่/คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้/สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพชรบูรณ์/สถานีพัฒนาที่ดินเพชรบูรณ์/สำนักงานประมงจังหวัดกระบี่ ระยะเวลาในการจัดอบรม 2 วัน

รูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเกษตรกรด้านองค์ความรู้ พบว่า เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้หลักสูตรที่ 1 ด้วยรูปแบบการจัดประชุมกลุ่ม ร้อยละ 75.00 รองลงมาร้อยละ 25.00 เป็นรูปแบบอื่น ๆ (การฝึกอบรม) หลักสูตรที่ 2 เกษตรกรทุกรายได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้วยรูปแบบการจัดประชุมกลุ่ม (ตารางที่ 17)

2.4) การติดตาม ประกอบด้วย 2 หลักสูตร ดังนี้ หลักสูตรที่ 1 แนวทางการเฝ้าระวังการเผาไหม้ในเขตปฏิรูปที่ดิน พบว่า เจ้าหน้าที่จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดกระบี่ มีการติดตามผลหลังการถ่ายทอดความรู้ของเกษตรกรแล้ว ส่วนจังหวัดที่เหลืออยู่ระหว่างการติดตาม หลักสูตรที่ 2 การบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า พบว่า เจ้าหน้าที่จังหวัดกระบี่มีการติดตามผลหลังการถ่ายทอดความรู้ของเกษตรกร ส่วนจังหวัดที่เหลืออยู่ระหว่างการจัดอบรมหลักสูตรที่ 2

ตารางที่ 17 การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเกษตรกรด้านองค์ความรู้

รายการ	หลักสูตรเฝ้าระวังการเผาไหม้ ในเขตปฏิรูปที่ดิน	การบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือ ใช้ทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า	เฉลี่ย
1. การจัดอบรม			
1.1 ดำเนินการแล้ว	100.00	75.00	87.50
1.2 ยังไม่ได้ดำเนินการ	-	25.00	12.50
2. การถ่ายทอดความรู้			
2.1 ดำเนินการเอง	50.00	-	25.00
2.2 มีหน่วยงานบูรณาการร่วม	50.00	100.00	75.00
3. รูปแบบการถ่ายทอดความรู้^{1/}			
3.1 จัดประชุมกลุ่ม	75.00	100.00	87.50
3.2 อื่น ๆ	25.00	-	12.50

ที่มา: จากการสำรวจ

หมายเหตุ: ^{1/} ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

3) ผลผลิต

3.1) การถ่ายทอดความรู้

จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ พบว่า เกษตรกรทุกรายได้รับการถ่ายทอดความรู้ หลักสูตรที่ 1 แนวทางการเฝ้าระวังการเผาไหม้ในเขตปฏิรูปที่ดิน ในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการลดพื้นที่เผาไหม้และจุดความร้อน รองลงมาร้อยละ 50.00 เป็นการวิเคราะห์ชุมชน การบริหารจัดการไฟฟ้าแบบพึ่งพาตนเอง สุขอนามัยของเกษตรกรจากปัญหาการเผาซากพืช วัชพืช และอื่น ๆ (แนวทางการป้องกันและแก้ไขการเผา)

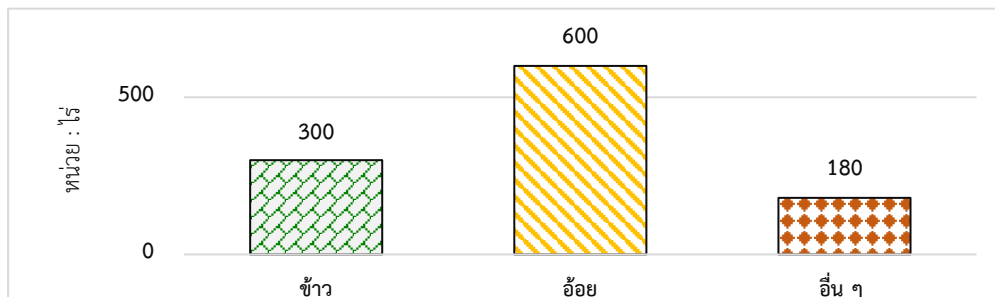
ในสัดส่วนที่เท่ากัน และร้อยละ 25.00 เป็นการสาธิตการฝึกปฏิบัติในการควบคุมไฟป่า (ภาพที่ 4) หลักสูตรที่ 2 การบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า เกษตรกรร้อยละ 50.00 ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการผลิตก้อนเชื้อเห็ด การผลิตบรรจุภัณฑ์จากการนำลำต้นและในพีชมาแปรรูป ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ในสัดส่วนที่เท่ากัน รองลงมาร้อยละ 25.00 เป็นการไถกลบ ฟางอัดก้อน ผลิตเป็นอาหารสัตว์ บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ถ่านและถ่านอัดแท่ง ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 การถ่ายทอดความรู้

การถ่ายทอดความรู้	ร้อยละ
1. แนวทางการเฝ้าระวังการเผาไหม้ในเขตปฏิรูปที่ดิน	
1.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการลดพื้นที่เผาไหม้และจุดความร้อน	100.00
1.2 การวิเคราะห์ชุมชน	50.00
1.3 การบริหารจัดการไฟป่าแบบพึ่งพาตนเอง	50.00
1.4 สุขอนามัยของเกษตรกรจากปัญหาการเผาซากพืช วัชพืช	50.00
1.5 อื่น ๆ (แนวทางการป้องกันและแก้ไขการเผา)	50.00
1.6 การสาธิตการฝึกปฏิบัติในการควบคุมไฟป่า	25.00
2. การบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า	
2.1 การผลิตก้อนเชื้อเห็ด	50.00
2.2 การผลิตบรรจุภัณฑ์จากการนำลำต้นและในพีชมาแปรรูป	50.00
2.3 ผลิตภัณฑ์อินทรีย์	50.00
2.4 การไถกลบ	25.00
2.5 ฟางอัดก้อน	25.00
2.6 ผลิตเป็นอาหารสัตว์	25.00
2.7 บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม	25.00
2.8 ถ่านและถ่านอัดแท่ง	25.00

ที่มา: จากการสำรวจ

3.2) พื้นที่ส่งเสริมและเฝ้าระวังให้มีการลดการเผา จากการสำรวจในพื้นที่ 4 จังหวัด พบว่ามีการดำเนินการแล้ว 1,080 ไร่ (ร้อยละ 86.40) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่นาข้าว 300 ไร่ (ร้อยละ 27.78) อ้อย 600 ไร่ (ร้อยละ 55.56) และอื่น ๆ เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และลำไย รวม 180 ไร่ (ร้อยละ 16.67) (ภาพที่ 12)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 12 พื้นที่ส่งเสริมและเฝ้าระวังให้มีการลดการเผาใน 4 จังหวัดตัวอย่าง

4) ผลลัพธ์เบื้องต้น

4.1) การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ หลักสูตรที่ 1 แนวทางการเฝ้าระวังการเผาไหม้ในเขตปฏิรูปที่ดิน เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และนครพนม มีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยเรื่องที่น่าไปใช้ คือ (1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการลดพื้นที่เผาไหม้และจุดความร้อน (2) อื่น ๆ (แนวทางการป้องกันและแก้ไขการเผา) ร้อยละ 50.00 หลักสูตรที่ 2 การบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดกระบี่ มีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยเรื่องที่น่าไปใช้ คือ การผลิตบรรจุภัณฑ์จากการนำลำต้นและใบพืชมาแปรรูป ส่วนจังหวัดที่เหลือยังไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ เนื่องจากอยู่ระหว่างการติดตาม

5) ความพึงพอใจ

ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ ด้านความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการ ประกอบด้วย (1) การชี้แจง ประสานงาน และการถ่ายทอดนโยบายหรือแผนปฏิบัติการฯ จากส่วนกลางสู่ระดับพื้นที่ (2) การจัดสรรงบประมาณ (3) กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรด้านองค์ความรู้แก่เกษตรกร (4) กิจกรรมส่งเสริมและเฝ้าระวังให้มีการลดการเผาในเขตปฏิรูปที่ดิน (5) เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ ในผลกระทบของการเผาทำลายพื้นที่เกษตรกรรมในเขตปฏิรูปที่ดิน พบว่า ในภาพรวมเจ้าหน้าที่มีความพึงพอใจต่อโครงการในระดับมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.35 โดยประเด็นการจัดสรรงบประมาณ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.75 ซึ่งเจ้าหน้าที่ให้เหตุผลว่า การจัดสรรงบประมาณมีความล่าช้า ทำให้การส่งเสริมองค์ความรู้เกษตรกรไม่เป็นไปตามแผน (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)					ค่าคะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. การชี้แจง ประสานงาน และการถ่ายทอดนโยบายหรือแผนปฏิบัติการฯ จากส่วนกลางสู่ระดับพื้นที่	75.00	-	25.00	-	-	4.50	มากที่สุด
2. การจัดสรรงบประมาณ	50.00	-	25.00	25.00	-	3.75	มาก
3. กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรด้านองค์ความรู้แก่เกษตรกร	75.00	-	25.00	-	-	4.50	มากที่สุด
4. กิจกรรมส่งเสริมและเฝ้าระวังให้มีการลดการเผาในเขตปฏิรูปที่ดิน	50.00	50.00	-	-	-	4.50	มากที่สุด
5. เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ ในผลกระทบของการเผาทำลายพื้นที่เกษตรกรรมในเขตปฏิรูปที่ดิน	50.00	50.00	-	-	-	4.50	มากที่สุด
ภาพรวม	60.00	20.00	15.00	5.00	-	4.35	มากที่สุด

ที่มา: จากการสำรวจ

6) ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

6.1) ด้านงบประมาณดำเนินการ การจัดสรรงบประมาณมีความล่าช้า ทำให้การส่งเสริมองค์ความรู้เกษตรกรไม่เป็นไปตามแผน ส.ป.ก. ควรจัดสรรงบประมาณให้ทันเวลา หรือในช่วงเดือนมกราคม

6.2) การคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ บางพื้นที่ไม่มีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก ทำให้กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการ บางจังหวัดไม่ได้อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ส่งผลให้การรวมกลุ่มทำกิจกรรมค่อนข้างยาก ดังนั้น ส.ป.ก. ควรมีการกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการให้ชัดเจน

6.3) พื้นที่เข้าร่วมโครงการทับซ้อนกับหน่วยงาน บางจังหวัดพื้นที่จุดความร้อนอยู่ในเขตความรับผิดชอบของหน่วยงานอื่น เช่น พื้นที่กันคั่นกรมป่าไม้ ส่งผลให้ ส.ป.ก. ในพื้นที่ต้องปรับเปลี่ยนพื้นที่เข้าร่วมโครงการ เป็นการส่งเสริมให้กับพื้นที่สนใจแทนพื้นที่จุดความร้อน ดังนั้น ส.ป.ก. ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกพื้นที่เข้าร่วมโครงการ ในกรณีพื้นที่จุดความร้อนอยู่ในเขตรับผิดชอบหน่วยงานอื่นเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ด้วย

ส่วนที่ 2

Info - graphic ผลการดำเนินงานโครงการภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์
การจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม

ไตรมาสที่ 3

(ข้อมูลสะสมตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 - 30 มิถุนายน 2566)

การติดตามโครงการภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

สาระสำคัญของโครงการ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติในยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

แผนแม่บทประเด็นที่ 18 การเติบโตอย่างยั่งยืน

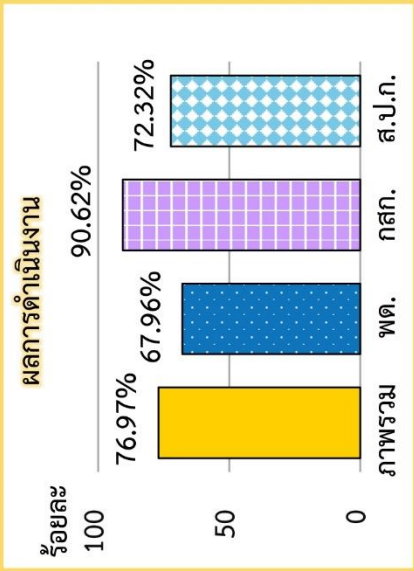
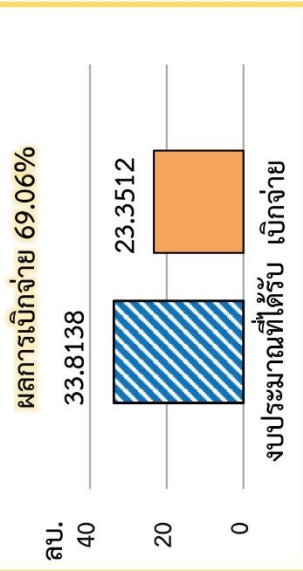

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริม/กระตุ้นให้เกษตรกร ลด ละ เลิก การเผา และไกลบเศษวัสดุทางการเกษตร (พต.)
 2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเกษตรกรเพื่อป้องกัน/แก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่ทางการเกษตร (กสก.)
 3. เพื่อประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ ความเข้าใจในผลกระทบของการเผาทำลายพื้นที่เกษตรกรรม **หน่วยงาน:** พต. กสก. และ ส.ป.ก.
- และบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรให้มีมูลค่าเพิ่มในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.) **งบประมาณ** 33.8138 ลบ. (พต. 17.00 ลบ./ กสก. 9.71 ลบ./ ส.ป.ก. 7.09 ลบ.)

เป้าหมาย

1. ส่งเสริมการไกลบเศษวัสดุทางการเกษตร 26,842 ไร่
2. เกษตรกรและเครือข่ายเกษตรกร 18,640 ราย

ผลการดำเนินงาน

1. ส่งเสริมการไกลบเศษวัสดุทางการเกษตรและเผ่าร้างการเผาทุกพืช วัชพืช และวัสดุทางการเกษตรในพื้นที่ 34,845 ไร่ (94.58%)
2. ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกรทำการเกษตรปลอดการเผา 18,265 ราย (97.99%)

ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

1. การจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับช่วงเวลาดำเนินกิจกรรม อาทิ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การณรงค์ส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่ทางการเกษตร การส่งเสริมองค์ความรู้เกษตรกร ควรพิจารณาปรับแผนการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในพื้นที่
2. การส่งเสริมการไกลบ ในบางพื้นที่เกษตรกรต้องจ้างไกลบ ส่งผลให้ต้นทุนในการไถเพิ่มขึ้น และผู้รับจ้างไม่เพียงพอ
3. ควรสนับสนุนเรื่องจักรสำหรับการไกลบ หรือจัดหาผู้รับจ้างไกลบให้เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร
3. เกษตรกรต้องการให้ดำเนินการต่อเนื่อง ขยายผลเพิ่มกลุ่มเป้าหมายไปในหมู่บ้านใกล้เคียง และสนับสนุนเครื่องอัดฟางก้อน
4. พื้นที่เข้าร่วมโครงการของ ส.ป.ก. ที่ซ้อนทับหน่วยงานอื่น ส่งผลให้ต้องปรับเปลี่ยนพื้นที่เข้าร่วมโครงการจากพื้นที่จุดควมร้อน เป็นพื้นที่ที่สนใจแทน ควรกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่เป็นทางเลือกให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่
5. ความพึงพอใจต่อโครงการของเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ต่อการดำเนินงานโครงการ พบว่า โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร มีความพึงพอใจน้อยที่สุดที่ระดับปานกลาง

โครงการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

วัตถุประสงค์

- ส่งเสริม และกระตุ้นให้เกษตรกร ลด ละ เลิก การเผา และดำเนินการไถกลบเศษวัสดุทางการเกษตร
- ส่งเสริม และบริหารจัดการเศษวัสดุทางการเกษตรตามหลักวิชาการ นำมาผลิตปุ๋ยหมัก เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน

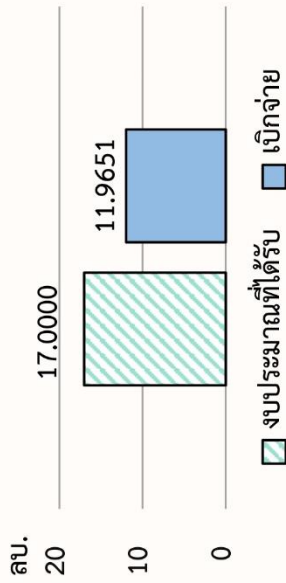
เป้าหมาย

พื้นที่เกษตรกร 9 จังหวัดภาคเหนือ 26,842 ไร่

หน่วยงานที่รับผิดชอบ กรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณ 17.0000 ลบ.

ผลการเบิกจ่าย (70.38%)

ผลการดำเนินงาน (67.96%)

- ส่งเสริมการไถกลบเศษวัสดุทางการเกษตร 26,632 ไร่ (99.22%)
- ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ 734 ตัน (36.70%)

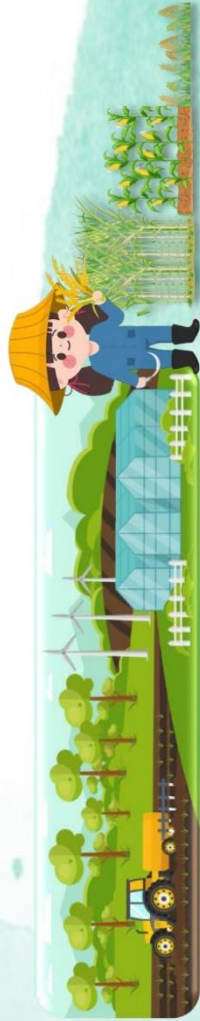
ผลการติดตามในพื้นที่ (สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่)

1. ส่งเสริมการไถกลบเศษวัสดุทางการเกษตร

- 1.1 ไถกลบพื้นที่ครบตามเป้าหมาย มีเกษตรกรเข้าร่วมกิจกรรม 609 ราย พื้นที่ไถกลบ 2,983 ไร่ เฉลี่ยรายละ 4.90 ไร่ต่อราย
- 1.2 การตรวจเก็บพิกัดจุดไถครบตามเป้าหมาย 609 จุด
- 1.3 การตรวจวิเคราะห์ดินก่อนและหลังการไถกลบครบตามเป้าหมาย

2. ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ดำเนินการตั้งกองปุ๋ยหมักแล้ว มีเกษตรกรเข้าร่วมกิจกรรม 930 ราย อยู่ในขั้นตอนการผลิตปุ๋ยหมัก

ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ: การจัดสรรงบประมาณเป็นรายงวด ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานในพื้นที่
ควรจัดสรรงบประมาณรอบเดียวในไตรมาสที่ 1 - 2

โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร

เป้าหมาย เกษตรกร 17,640 ราย

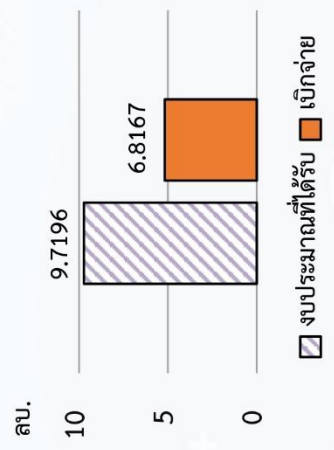
หน่วยงานที่รับผิดชอบ กรมส่งเสริมการเกษตร

งบประมาณ 9.7196 ลบ.

วัตถุประสงค์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเกษตรกรเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตร

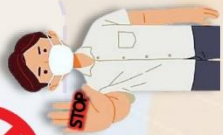

ผลการเบิกจ่าย (70.13%)

ผลการดำเนินงาน (90.62%)

1. ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในพื้นที่นำร่องกลุ่มเดิม พื้นที่นำร่องกลุ่มใหม่ และพื้นที่ที่รัฐจัดที่ดินทำกิน (คพช.) รวม 17,640 ราย ครอบคลุมเป้าหมาย
2. สาธิตเทคโนโลยีการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร 5 แห่ง ครอบคลุมเป้าหมาย
3. การจัดงานรณรงค์ลดการเผาในท้องถิ่น 62 แห่ง (96.88%)
4. ส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายเกษตรกรปลอดการเผา 4,736 ราย (46.84%)

ผลการติดตามในพื้นที่ (พื้นที่ 6 จังหวัด)

1. ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกร 3 หลักสูตร ได้แก่ ความรู้พื้นฐานด้านการหยุดเผา ผลกระทบที่เกิดจากการเผาในพื้นที่การเกษตร และทางเลือกและวิธีการใช้เทคโนโลยีการเกษตรทดแทนการเผา ครอบคลุมเป้าหมาย
2. สาธิตเทคโนโลยีการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร
 - 2.1 กิจกรรมการฝึกอบรมต่อจังหวัด 100.00%
 - 2.2 กิจกรรมทำปุ๋ยจากฟางข้าวและการอัดก้อนตอซังฟางข้าว เพื่อเก็บไว้ใช้ประโยชน์และจำหน่ายในสัดส่วนที่เท่ากัน 83.33%
 - 2.3 กิจกรรมการหมักอาหารสัตว์และการเพาะเห็ด 66.67%

ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

- ❖ การจัดสรรงบประมาณในพื้นที่ยังไม่สอดคล้องกับช่วงเวลาดำเนินกิจกรรม อาทิ การณรงค์ส่งเสริมควรดำเนินการในช่วงหลังเก็บเกี่ยวโดยทันทีเพื่อนำวัสดุมาใช้ในการฝึกอบรม การถ่ายทอดความรู้ และพัฒนาศักยภาพเกษตรกร ควรดำเนินการให้แล้วเสร็จในช่วงเดือนมกราคม - เมษายน
- ❖ การส่งเสริมการไหลกลับ เพื่อการจัดการเศษวัสดุทางการเกษตร ในบางพื้นที่เกษตรกรต้องจ้างรถกลับ ซึ่งประสบปัญหาต้นทุนในการไหลเพิ่มขึ้น และผู้รับจ้างในพื้นที่ไม่เพียงพอ
- ❖ การดำเนินโครงการ เกษตรกรในพื้นที่ต้องการให้ดำเนินการต่อเนื่อง ขยายผลเพิ่มกลุ่มเป้าหมาย ไปในหมู่บ้านใกล้เคียง และสนับสนุนเครื่องอัดฟางก้อน เพื่อลดการเผาและนำมาอัดฟางก้อนเพื่อจำหน่าย

โครงการสำรวจการเผาซากพืช วัชพืช และวัสดุทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน

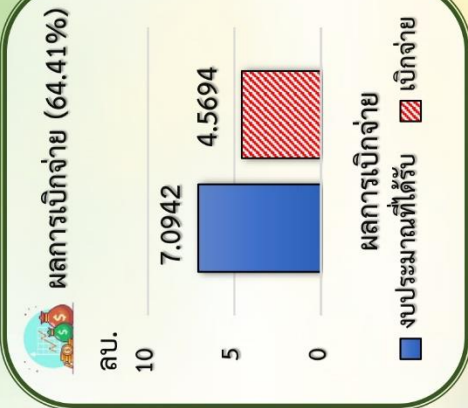

วัตถุประสงค์ :

- 1) ประชาสัมพันธ์ รมรณรงค์ ให้ความรู้ ความเข้าใจ ผลกระทบของการเผาทำลายพื้นที่ฯ
- 2) ลดพื้นที่เผาไหม้ และลดความร้อน
- 3) บริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรให้มีมูลค่าเพิ่มและเกิดประโยชน์สูงสุด

- เป้าหมาย : เกษตรกร 1,000 ราย
- หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- งบประมาณ 7.0942 ลบ.

ผลการดำเนินงาน (82.13%)

- การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเกษตรกรด้านองค์ความรู้ใน 2 หลักสูตร ดำเนินการแล้ว 625 ราย (62.50%)
 - หลักสูตรที่ 1 แนวทางการเฝ้าระวังการเผาไหม้ในเขตปฏิรูปที่ดิน ดำเนินการแล้ว 99%
 - หลักสูตรที่ 2 การบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า ดำเนินการแล้ว 62.50%
- พื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมและเฝ้าระวังมีการลดการเผา ดำเนินการแล้ว 8,213 ไร่ (82.13%)

ผลการติดตามในพื้นที่ (ในพื้นที่ 4 จังหวัด)

- พื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมและเฝ้าระวังให้มีการลดการเผา ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่นาข้าว 27.78% อ้อย 55.56% และอื่น ๆ เช่น ยางพารา ปาล์ม มัน และลำไย 16.67%

ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ :

- ด้านงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณมีความล่าช้า ทำให้การส่งเสริมองค์ความรู้เกษตรกรไม่ไปตามแผน ส.ป.ก. ควรจัดสรรงบประมาณให้ทันเวลา (ช่วงเดือนมกราคม)
- การคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ บางพื้นที่ไม่มีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก ทำให้กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการไม่ได้อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ส่งผลให้การรวมกลุ่มทำกิจกรรมค่อนข้างยาก ควรกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการให้ชัดเจน
- พื้นที่เข้าร่วมโครงการที่เชื่อมกับหน่วยงาน บางพื้นที่จุดความร้อนในเขตความรับผิดชอบของหน่วยงานอื่น เช่น พื้นที่กันตังกรมป่าไม้ ส่งผลให้ต้องปรับเปลี่ยนพื้นที่เข้าร่วมโครงการ ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในกรณีพื้นที่จุดความร้อนอยู่ในเขตรับผิดชอบหน่วยงานอื่น เป็นทางเลือกให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ด้วย

ส่วนที่ 3

รายงานผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านระบบประเมินผล
และติดตามโครงการเชิงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โครงการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก [6.1]

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรมพัฒนาที่ดิน

วัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้เกษตรกร ผลิต เลิก การเผา และดำเนินการแลกเปลี่ยนเศษวัสดุทางการเกษตร ในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ ที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดิน คือ ชาว ชาวโพด และอ้อย
2. เพื่อการส่งเสริม และบริหารจัดการเศษวัสดุทางการเกษตรตามหลักการวิชาการ นำมาผลิตปุ๋ยหมัก เพื่อการปรับปรุงบำรุงดิน การอนุรักษ์ทรัพยากรดินและน้ำให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

เป้าหมายของโครงการ

พื้นที่เกษตรกร 9 จังหวัดภาคเหนือได้รับการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและผลิตปุ๋ยหมัก 26,842 ไร่

ระยะเวลาโครงการ

ปีงบประมาณ 2566

งบประมาณโครงการ

จำนวน 17,000,000 บาท

แผนและผลการปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2566

แผนปฏิบัติงาน	หน่วย	การปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2566		ค่าจ้าง/ปัญหา อุปสรรค
		เป้าหมาย	ร้อยละ	
กิจกรรมส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	ไร่	26,842	99.22	
กิจกรรมส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์	ตัน	2,000	36.70	- อยู่ระหว่างดำเนินการผลิตปุ๋ยอินทรีย์
การเบิกจ่ายงบประมาณ	ล้านบาท	17,0000	11.9651	70.38

โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร [6.2]

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรมส่งเสริมการเกษตร

วัตถุประสงค์โครงการ

ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเกษตรกรเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตร

เป้าหมายของโครงการ

เกษตรกร จำนวน 17,640 ราย

ระยะเวลาโครงการ

ปีงบประมาณ 2566

งบประมาณโครงการ

จำนวน 9,719,600 บาท

แผนและผลการปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2566

แผนปฏิบัติงาน	หน่วย	การปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2566			ค่าชี้แจง/ปัญหา อุปสรรค
		เป้าหมาย	ผล (1 ต.ค. 2565 - 30 ก.ย. 2566)	ร้อยละ	
ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกรฯ พื้นที่นำร่องกลุ่มเดิม	ราย	2,430	2,430	100.00	
ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกรฯ พื้นที่นำร่องกลุ่มใหม่	ราย	15,060	15,060	100.00	
ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกรฯ พื้นที่รัฐจัดที่ดินทำกิน (คทช.)	ราย	150	150	100.00	
สาธิตหัตถการเผาเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร	แห่ง	64	62	96.88	
จัดงานรณรงค์ลดการเผาในที่ถ่งถิ่น	แห่ง	5	5	100.00	
ส่งเสริมการรวมกลุ่ม และสร้างเครือข่ายเกษตรกรปลอดการเผา	ราย	10,110	4,736	46.84	
การเบิกจ่ายงบประมาณ	ล้านบาท	9,7196	6,8167	70.13	

โครงการเฝ้าระวังการเผาซากพืช วัชพืช และวัสดุทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน [6.3]

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

วัตถุประสงค์โครงการ

สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

1. เพื่อประชาสัมพันธ์ รณรงค์ ให้ความรู้ ความเข้าใจในผลกระทบจากการเผาทำลายพื้นที่เกษตรกรรมในเขตปฏิรูปที่ดิน
2. เพื่อลดพื้นที่เผาใหม่ และจุดความร้อน (Hotspot) ในเขตปฏิรูปที่ดิน
3. เพื่อบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรให้มีมูลค่าเพิ่มและเกิดประโยชน์สูงสุด

เป้าหมายของโครงการ

จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้และมีเครือข่ายเกษตรปลอดภัย 1,000 ราย

ระยะเวลาโครงการ

ปีงบประมาณ 2566

งบประมาณโครงการ

จำนวน 7,094,200 บาท

แผนและผลการปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2566

แผนปฏิบัติงาน	หน่วย	การปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2566		ค่าใช้จ่าย/ปัญหา อุปสรรค	
		เป้าหมาย	ผล (1 ต.ค. 2565 - 30 ก.ย. 2566) ร้อยละ		
ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเกษตรกรด้านองค์ความรู้ (อบรมเกษตรกรรายเดิม)	ราย	1,000	625	62.50	1. การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรด้านองค์ความรู้ 1.1 อบรมหลักสูตร แนวทางการเฝ้าระวังการเผาใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ผลงานเฉพาะไตรมาสที่ 3 จำนวน - ราย ผลงานสะสม จำนวน 990 ราย 1.2 อบรมหลักสูตร การบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า ผลงานเฉพาะไตรมาสที่ 3 จำนวน 70 ราย ผลงานสะสม จำนวน 635 ราย
พื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมและเฝ้าระวังไม่มีการลดการเผา	ไร่	10,000	8,213	82.13	
การเบิกจ่ายงบประมาณ	ล้านบาท	7,094.2	4,569.4	64.41	

ศูนย์ประเมินผล

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ ๐ 2579 8232 โทรสาร ๐ 2579 5511

www.eva.oae.go.th

